

Zorgvuldige bescherming voor waardevolle bomen

Ommetje door 's-Hertogenbosch met Dion van Zogel

Het ommetje in de Noord-Brabantse hoofdstad vindt midden in de zomer plaats, in aanwezigheid van de voltallige redactie van NWST. Boomspecialist Dion van Zogel van de gemeente 's-Hertogenbosch leidt het groene team langs een aantal typische bomen en boomlocaties in het centrum van de stad.

Auteur: Hanneke Tax

Er moeten wel keuzes gemaakt worden, vertelt Van Zogel. 'Want 's-Hertogenbosch telt in totaal maar liefst 90.000 gemeentelijke bomen waarvoor wij de zorg hebben. Die kunnen we vandaag natuurlijk niet allemaal bezoeken; we gaan langs een kleine selectie van bijzondere plekken en monumentale bomen. Op cultuurhistorisch waardevolle en andere oude bomen moeten we heel zuinig zijn.'

Eerst passeren we de kloostertuinen Mariëngaarde, waar tussen een variatie aan planten en bomen een oude *Sequoiadendron giganteum* staat. 'Deze soort wordt ook wel mammoetboom genoemd, hoewel dit exemplaar nog heel bescheiden is. Er wordt gezegd dat een plataan van ruim dertig meter hoog bij het klooster Mariënborg de hoogste van de stad is. Deze mammoetboom is natuurlijk piepklein in vergelijking met de exemplaren in het Sequoia National Park in Californië. De typische kegelvorm is wel duidelijk te zien,

waardoor de boomkroon in verhouding weinig ruimte inneemt. Dit exemplaar schat ik op meer dan honderd jaar oud. Als je oplet tijdens een rondvaart in een van de fluisterbootjes, is deze boom ook goed te zien vanaf de Binnendieze.' Op de Parade, onder toezien van de imposante Sint Janskathedraal, zien de bomen er nogal jong uit. 'Dat klopt ook, want de bomen in het carré zijn recent aangeplant, in november 2021. Er werden toen ruim negentig bomen aangeplant. In de binnenste rij van het carré staan bijna vijftig lindes (*Tilia platyphyllos*) van de soorten 'Rubra' en 'Örebro'; de buitenste rijen bestaan uit ongeveer veertig iepen: *Ulmus* 'Rebona' en *U.* 'New Horizon'. Ze zijn geplant in de vorm van een achttiende-eeuws bomen-carré. Het is de bedoeling dat ze gezond oud worden, in tegenstelling tot de kastanjes die er eerst stonden.' Opvallend zijn de witgeschilderde stammen. 'Bomenwit voorkomt dat de nog jonge bast scheurt door langdurige blootstelling aan zonlicht en warmte. De onderste

3 min. leestijd

OMMETJE

meters van de stam worden ingestreken met het bomenwit. Dit voorkomt uitdroging van de stam, maar ook de groei van schimmels. Die behandeling is eenmalig. Het bomenwit verdwijnt na verloop van tijd vanzelf. Op den duur beschermen de dichtgegroeide boomkronen de stam tegen langdurig zonlicht.'

Onderweg passeren we een postzegelpark met speeltuin, grenzend aan de achterkant van woningen. Rondom een van de bomen zien we het resultaat van *guerilla knitting* of wildbreien. 'Dit is onderdeel van een sociaal initiatief, waarmee buurtbewoners op hun eigen manier hun omgeving verfraaien. Het is ook bedoeld om de onderlinge band te versterken. Het geeft zo'n plek in elk geval een heel persoonlijke sfeer.' We wandelen door de straatjes van de binnenstad en steken enkele malen de Binnendieze over, die de stad doorkruist. Op een hoek laat Van Zoggel de groep halt houden. 'Je zou het misschien niet verwachten, maar dit is de oudste boom van 's-Hertogenbosch. Het is een

Buxus, die, zoals je kunt zien, in de loop van de tijd in een bijzondere vorm is gegroeid. Hij is niet eens groot; dat komt doordat deze boom heel langzaam groeit.'

Een tijdje later arriveren we via de Parklaan bij de stadswal, met uitzicht op natuurgebied de Bossche Broek. Vanuit de verte zien we een boom die in zijn eentje over de kademuur lijkt te leunen. Als we naderen, doet Van Zoggel een beroep op onze groene kennis: 'Enig idee wat dit voor boomsoort is?' Na enig gepuzzel komt een van de collega's met een voorzich-

tig 'Ik denk toch een *Prunus*-soort.' 'Dat klopt inderdaad, het is een *Prunus mahaleb*', beaamt Van Zoggel. 'Hij is moeilijk te herkennen, zelfs voor kenners. Deze monumentale boom uit omstreeks 1915 luistert naar de naam weichselboom, en gelukkig staat de naam er gewoon bij op de metalen grondplaat. Deze soort uit de rozenfamilie komt oorspronkelijk uit het Midden-Oosten. Omdat hij op een historische plek staat en op een fraaie manier letterlijk is vergroeid met zijn omgeving, wordt hij zorgvuldig beschermd. Deze oude boom is van binnen bijna helemaal hol, maar de conditie is nog

'Omdat hij op een historische plek staat en op een fraaie manier letterlijk is vergroeid met zijn omgeving, wordt hij zorgvuldig beschermd'

De weichselboom kijkt uit over de Bossche Broek

De oudste boom van 's-Hertogenbosch is een Buxus van een particulier.

‘Als er geregeld honderden mensen onder zo’n boom staan, zitten en lopen, raakt de grond enorm verdicht’

redelijk te noemen. In het voorjaar is deze boom echt een sprookje met zijn prachtige kersenbloesems. De ijzeren plaat aan de voet van de boom dient niet alleen als een fraai naambord, maar is natuurlijk vooral bedoeld om verdichting van de grond tegen te gaan en optimale beluchting te garanderen.’

Alvorens terug te keren naar de Brasserie aan de Sint-Janssingel, passeren we het nauwelijks zichtbare verzonken gebouw Bastionder op Bastion Oranje, in een park langs de Singelgracht. Verschillende monumentale bomen bepalen hier het beeld, zoals een *Acer platanoides* die is aangeplant in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het ziet eruit als een plek waar je lekker in de schaduw wilt zitten op een zonnige dag, maar je kunt je ook voorstellen dat het hier druk kan zijn tijdens evenementen in de binnenstad. ‘Toch mag niet zomaar alles onder deze bomen. Als er geregeld honderden mensen onder zo’n boom staan, zitten en lopen, raakt de grond enorm verdicht. Dat is eigenlijk erger dan wanneer er een vrachtwagen overheen rijdt. Daarom zijn er strikte regels voor wat er wel en niet mag onder de boomkroon van deze bomen. Want we willen ze nog heel lang in een goede conditie behouden.’

Bomenwit beschermt de jonge stammen tegen zonlicht en warmte.

Het resultaat van guerilla knitting